246965 - Kinaye Boşanmanın Kriteri

Soru

“Rabbiniz size rahmetini yaysın”, “Allah’ım bana ondan daha hayırlısını nasip et, ona da benden daha hayırlısını nasip et.” Bu cümlelerden hangisinde kinayeli boşanma ifadesi vardır?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Kinayeli boşanma kriteri şöyledir:

Boşanma ve boşanma dışında anlam içeren tüm ifadelerdir. Örnek: “Ailene git”, “aramızdaki bitti” vb.

Haşiye el Bicirmi ala el Hatib 3/491’de şöyle geçer:

“Boşanma ve boşanma dışında ihtimali olan ifadelerdir.” Bunun kriteri: Sözcüğün ayrılık ile ilgili yakın işaret içermesi, şer’i veya örf olarak bu anlamda kullanılması yaygın olmayan ifadelerdir.

El Mevsua el Fıkhiye 26/29’da şöyle geçer:

Alimlerin ittifakına göre boşanmada kinaye: Sözcük o anlam için koyulmamıştır ancak hem onu hem de başka anlamı ifade eder. Şayet hiçbir şekilde o anlama gelme ihtimali yoksa kinaye olmaz, boş bir söz olur ve boşanma vuku bulmaz.

Şeyh b. Useymin Rahimehullah şöyle dedi:

Ayrılık anlamına gelen her sözcük boşanma için kinaye sayılır. (el Şerhulmumti 1/70)

İkincisi:

Boşanma, kinaye sözcükleriyle ancak iki şartla gerçekleşir:

Şahsın boşanmayı niyet etmesi ve boşanmayı ifade eden bir sözcük kullanması. Şayet bir kimse hem şer'i hem de örf olarak boşanmayı ifade etmeyen bir sözcük kullanırsa, niyeti boşanma olsa bile boşanma gerçekleşmez.

İbn Kayyım Rahimehullah şöyle dedi:

Boşanma, niyet edilmediği ve bu anlamı veren bir sözcük sarf edilmediği müddetçe gerçekleşmez. Şayet iki şarttan biri oluşmazsa boşanma veya azad etme gerçekleşmez.

Sözcükler ikiye ayrılır: Açık ve kinaye. Her ne kadar bu taksimat asıl olarak doğru olsa da şahıslar, zamanlar ve mekanlara göre değişkendir. Lafzı itibarıyla sabit bir hüküm değildir. Öyle ki bazı topluluklarda bir sözcük açık iken başkalarına göre kinayedir. Bir zaman veya mekânda açık iken başka zaman veya başka mekânda kinaye sayılır.

Gerçek hayat buna şahittir. Şöyle ki "Serah" kelimesini boşanmada neredeyse hiç kimse kullanmıyor. Ne açık olarak ne de kinaye. Bunun üzerine bu kelimeyi söyleyen herkesin kadını boşadığına anlamına gelmez. İster niyet etsin ister etmesin. (Zad el Mead 5/291)

Bunun üzerine "Rabbiniz size rahmetini yaysın" boşanma anlamını şer'i veya örf olarak ifade etmiyor. Böylece boşanma için kinaye sözcüklerinden değildir.

Ama "Allah'ım banan ondan daha hayırlı nasip et, ona da benden daha hayırlısını nasip et" İmam Ahmed'in görüşüne göre boşanmayı ifade eden dualar boşanma sözcüğü sayılır. İmam'a şöyle soruldu: Bir koca eşine "Allah beni senden dünya ve ahirette ayırsın" demesinin sonucu ne olur?

Şöyle cevap verdi: Şayet adamın niyeti normal bir dua etmekse umarım bir sonucu yoktur. (Mesail Ebu Davud, İmam Ahmed s. 239, el İnsaf 8/478)

İbn Muflih, "el Furu" 9/38 şöyle haşiye yazmış: dua niyeti ile olduğu için hiçbir geçerlilik vermemiş ancak boşanma niyetiyle olsa geçerli olur. Veya genel ifade ile kullanılsa karine ile geçerli olur"

Bunun anlamı: "Allah beni senden dünya ve ahirette ayırsın" duası kinaye ile boşanma

ifadelerindendir. “Boşanmanın vuku bulması için niyet şart mı? Yoksa karine yeterli mi” hususunda; İmam Ahmed’den kinayeli boşanma hususunda iki görüş aktarılmıştır:

Ancak tercihli görüşe göre kinayeli boşanma ifadeleri ancak niyetle gerçekleşir. Karine yeterli değildir.

Bu bağlamda soruda geçen dua boşanma kinayelerinden sayılır şayet koca bunu söylerken boşanmayı niyet etmişse boşanma gerçekleşir. Niyet etmezse bir şey yoktur.

En iyisini Allah bilir.